TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. kovo 31 d.*

Byloje C-407/09

dėl 2009 m. spalio 22 d. pagal EB 228 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama M. Condou-Durande ir A. M. Rouchaud-Joët, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Graikijos Respubliką, atstovaujamą K. Samoni-Rantou ir N. Dafniou, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai J.-J. Kasel (pranešėjas), M. Ilešič, M. Safjan ir M. Berger,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. rugsėjo 16 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2010 m. gruodžio 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— pripažinti, kad nesiėmusi priemonių, būtinų įvykdyti 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* (C-26/07), kuriuo Teisingumo Teismas nusprendė, kad per nustatytą terminą nepriėmusi 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvą 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų (OL L 261, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 65; toliau – direktyva), Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą, ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnio 1 dalį,

— nurodyti Graikijos Respublikai pervesti į Komisijos sąskaitą „Nuosavos Europos Bendrijų lėšos“ reikalaujamą 72 532,80 eurų baudos mokestį už kiekvieną dieną vėluojant imtis priemonių, būtinų įvykdyti minėtą Sprendimą *Komisija prieš Graikiją*, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos iki minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* įvykdymo dienos,

— nurodyti Graikijos Respublikai pervesti į tą pačią Komisijos sąskaitą 10 512 eurų vienkartinį mokestį už kiekvieną praleistą dieną, skaičiuojant nuo minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje

paskelbimo dienos, ar iki priemonių, būtinų įvykdyti minėtą Sprendimą *Komisija prieš Graikiją*, priėmimo dienos, jei šios priemonės būtų priimtos anksčiau, ir

— priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Sprendimas Komisija prieš Graikiją

2 2007 m. sausio 25 d. Komisija, remdamasi EB 226 straipsniu, pareiškė ieškinį dėl Graikijos Respublikos įsipareigojimų neįvykdymo, motyvuodama tuo, kad ši valstybė narė į savo teisės sistemą neperkėlė direktyvos, kurios pirminis perkėlimo terminas buvo nustatytas 2005 m. liepos 1 d.

3 Minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas nurodė:

„Per nustatytą terminą nepriėmusi (direktyvą) įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą."

Ikiteisminė procedūra

4 2008 m. vasario 29 d. Komisija išsiuntė Graikijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame paprašė pateikti informaciją apie priemones, kurių ji ėmėsi minėtam Sprendimui *Komisija prieš Graikiją* įvykdyti.

5 Savo 2008 m. rugsėjo 10 d. atsakyme ši valstybė narė nurodė, kad įstatymo projektas, kuris buvo skirtas nutraukti konstatuotą įsipareigojimų nevykdymą, baigiamas rengti.

6 Konstatavusi, kad Graikijos Respublika vis dar neįvykdė minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, Komisija 2008 m. rugsėjo 23 d. išsiuntė šiai valstybei narei pagrįstą nuomonę, kurioje nurodė per du mėnesius nuo gavimo imtis minėtam sprendimui įvykdyti reikalingų priemonių. Pagrįstoje nuomonėje Komisija taip pat atkreipė Graikijos Respublikos dėmesį į tai, kad Teisingumo Teismas, remdamasis EB 228 straipsnio 2 dalimi, gali valstybei narei, kuri nesilaiko įsipareigojimų neįvykdymą konstatuojančio Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo, skirti piniginę baudą.

7 2009 m. rugsėjo 10 d., pasikeitus keliais laiškais, Graikijos Respublika informavo Komisiją apie tai, kad dėl pirmalaikių rinkimų Graikijos parlamentas buvo priverstas 2009 m. rugsėjo 7 d. nutraukti įstatymo, užtikrinančio direktyvos perkėlimą, priėmimo darbus. Graikijoje dėl parlamento rinkimų visi įstatymų projektai, kurių priėmimo procedūra pradėta, privalo būti grąžinti administracijai tam, kad išrinkus naujus

parlamento narius būtų atnaujinta šių teisės aktų leidimo procedūra, ir tai daroma nepaisant teisės aktų priėmimo stadijos, kurioje yra atitinkamas projektas.

8 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Aplinkybės, atsiradusios vykstant šiam procesui

9 2009 m. gruodžio 18 d. Graikijos Respublikos oficialiajame leidinyje buvo paskelbtas Įstatymas Nr. 3811/2009 (FEK A' 231/18.12.2009), kuris, valstybės narės atsakovės nuomone, užtikrina visišką minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* įvykdymą.

10 Išnagrinėjusi minėto įstatymo turinį Komisija savo dublike nurodė, kad Graikijos Respublika suderino savo teisės aktus su minėtu Sprendimu *Komisija prieš Graikiją*.

11 Todėl Komisija nebeprašo nustatyti baudos. Tačiau ji paliko savo prašymą dėl vienkartinės sumos sumokėjimo.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

12 Dėl ginčijamo įsipareigojimų neįvykdymo Komisija primena, kad, remiantis EB 228 straipsnio 1 dalimi, jei Teisingumo Teismas nustato, kad valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal EB sutartį, reikalaujama, kad ta valstybė narė imtųsi būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti. Dėl termino tokiam sprendimui įvykdyti Komisija patikslina, jog iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad siekiant nedelsiant vienodai taikyti Sąjungos teisę būtina, kad toks vykdymas būtų pradėtas netrukus ir užbaigtas kuo greičiau.

13 Kadangi šiuo atveju neginčijama, kad pasibaigus 2008 m. rugsėjo 23 d. pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui Graikijos Respublika dar nebuvo priėmusi minėtam Sprendimui *Komisija prieš Graikiją* įvykdyti reikalingų teisės aktų leidybos priemonių, inkriminuojamas įsipareigojimų neįvykdymas yra akivaizdus.

14 Graikijos Respublika neginčija, kad nepriėmė nagrinėjamų priemonių per minėtoje pagrįstoje nuomonėje nustatytą terminą. Kaip pateisinimą ši valstybė narė nurodo, kad ji turėjo spręsti dėl nenumatytų aplinkybių susidariusią situaciją, susijusią, be kita ko, su lėšų, reikalingų kompensacijoms pagal direktyvoje numatytos įgyvendinti sistemą, suradimu ir su pirmalaikiais parlamento rinkimais. Dėl šios aplinkybės įstatymo projektas, kurio patvirtinimo procedūra Graikijos parlamente jau buvo gerokai

pažengusi, privalėjo būti grąžintas kompetentingoms administracijos tarnyboms, kad būtų iš naujo pateiktas tai pačiai procedūrai naujai išrinktam parlamentui.

15 Graikijos Respublika mano: kadangi Komisija buvo tinkamai informuota tiek apie nagrinėjamo įstatymo projekto priėmimo eigą, tiek apie pirmalaikius parlamento rinkimus, ši institucija pažeidė turimą lojalaus bendradarbiavimo pareigą, nes pateikė šį ieškinį truputį anksčiau, nei buvo priimtas įsipareigojimų nevykdymą nutraukiantis įstatymas. Šiomis aplinkybėmis reikia šį ieškinį atmesti.

Teisingumo Teismo vertinimas

16 Reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, o į vėlesnius pasikeitimus Teisingumo Teismas atsižvelgti negali, net jeigu jais tinkamai perkeliama Sąjungos teisės nuostata, kuri yra ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo dalykas (žr., be kita ko, 2009 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-475/08, Rink. p. I-11503, 30 punktą ir 2010 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-340/09, 39 punktą).

17 Kaip pripažino ir Graikijos Respublika, teisinių priemonių, būtinų užtikrinti minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* įvykdymą, buvo imtasi tik priėmus Įstatymą 3811/2009, kuris buvo paskelbtas 2009 m. gruodžio 18 d., ir todėl gerokai vėliau, nei 2008 m. rugsėjo 23 d. pagrįstoje nuomonėje tam nustatytas dviejų mėnesių terminas.

18 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad nesiėmusi visų priemonių įvykdyti minėtą Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* iki tos dienos, kai baigėsi Komisijos 2008 m. rugsėjo 23 d. pagal EB 228 straipsnį priimtoje pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šio straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginės baudos

Šalių argumentai

19 Komisija mano, kad turint omenyje įsipareigojimų nevykdymo, kuriuo yra kaltinama Graikijos Respublika, trukmę ir sunkumą, pagrįsta nurodyti šiai valstybei sumokėti vienkartinę sumą.

20 Viena vertus, praėjo daug laiko, t. y. 29 mėnesiai, nuo minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* paskelbimo 2007 m. liepos 18 d. ir jam įvykdyti būtinų nacionalinių priemonių ėmimosi 2009 m. gruodžio 18 d. Kita vertus, inkriminuojamas įsipareigojimų neįvykdymas buvo ypač sunkus, nes nevykdyta direktyva, kuri turi poveikį valstybių sienas peržengiančioms situacijoms, nes, atsižvelgiant į jos nuostatų tikslą ir pobūdį, yra skirta tiek asmenims, gyvenantiems Graikijos teritorijoje, tiek kitų valstybių narių piliečiams, kurie tampa nusikalstamų veiksmų aukomis tuo metu, kai naudojasi teise laisvai judėti Graikijoje.

21 Komisija priduria, kad šiuo atveju yra sunkinančių aplinkybių, į kurias taip pat reikia atsižvelgti nustatant vienkartinę sumą.

22 Visų pirma tiek direktyvos nuostatos, tiek minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* rezoliucinė dalis yra labai aiškios ir nesukelia jokių aiškinimo problemų. Be to, nėra jokios ypatingos problemos, susijusios su minėtos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę procedūra. Galiausiai Graikijos Respublika sureagavo į pagrįstą nuomonę pavėluotai, praėjus septyniems mėnesiams.

23 Per posėdį Komisija pasiūlė iš pradžių jos nustatytą 10 512 eurų sumą už kiekvieną dieną sumažinti iki 10 248 eurų. Ši suma gauta, kaip nurodyta 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos pranešime SEC(2005) 1658 dėl EB 228 straipsnio įgyvendinimo, dauginant vienodą bazinį tarifą 200 eurų iš sunkumo koeficiento 12 ir kintamojo „n“, kuris Graikijos Respublikos atveju nuo šiol yra 4,27 vietoj 4,38. Be to, šią sumą reikia taikyti už kiekvieną šio sprendimo 20 punkte nurodyto įsipareigojimų nevykdymo laikotarpio dieną.

24 Graikijos Respublika visų pirma tvirtina, kad šiuo atveju iš jos neturėtų būti priteista jokia vienkartinė suma. Grįsdama savo teiginius ji pirmiausia nurodo, kad įvykdė minėtą Sprendimą *Komisija prieš Graikiją*, kuriuo įsipareigojimų nevykdymas buvo nustatytas prieš paskelbiant Teisingumo Teismo priimtą sprendimą pagal EB 228 straipsnio 2 dalį ir bet kuriuo atveju per pagrįstą terminą atsižvelgiant į ekonominius sunkumus, su kuriais ji buvo ir vis dar yra susidūrusi šiuo metu. Be to, ji tvirtina, kad šiuo atveju nėra jokios recidyvo rizikos. Galiausiai ji priduria, kad ginčijamas įsipareigojimų nevykdymas neturėtų būti traktuojamas kaip ypač sunkus, nes minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* neįvykdymo pasekmės viešiems ir privatiems interesams buvo tik netiesioginės ir netapo realios ir veiksmingos.

25 Papildomai, tuo atveju, jei Teisingumo Teismas vis dėlto privalėtų traktuoti ieškinį kaip pagrįstą ir įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti vienkartinę sumą, ši valstybė narė primena, kad Teisingumo Teismas privalo nustatyti proporcingą šios sumos dydį ir visų pirma atsižvelgti į šios valstybės narės „mokumą“.

26 Šiuo aspektu ji tvirtina, kad daugiklis 4,27, kurį Komisija naudoja valstybių narių mokumui išreikšti ir kuris nustatomas remiantis 2008 m. ekonominiais duomenimis, neatitinka dabartinės ekonominės realybės, nes Graikijos bendrasis vidaus produktas dar labiau krito 2009 ir 2010 metais. Be to, valstybės narės mokumo negalima tinkamai įvertinti neatsižvelgiant būtent į šios valstybės biudžeto deficitą ir skolą arba į joje užregistruotą infliacijos dydį.

27 Dėl šių argumentų Graikijos Respublika mano, kad vienkartinė suma turėtų būti sumažinta iki minimalios Komisijos jos pranešime SEC(2005) 1658 nustatytos sumos, t. y. iki 2 190 000 eurų. Be to, per posėdį ji paprašė leisti jai sumokėti vienkartinę sumą, kuri prireikus jau būtų paskirta ateityje priimtu sprendimu, dalimis ir be palūkanų.

Teisingumo Teismo vertinimas

28 Reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad jei periodinės baudos skyrimas atrodo ypač tinkamas paskatinti valstybę narę kuo greičiau nutraukti įsipareigojimų nevykdymą, kuris, nesant tokios priemonės, būtų tęsiamas, įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą labiau grindžiamas atitinkamos valstybės narės pareigų nevykdymo pasekmėmis privatiems ir viešiesiems interesams, pavyzdžiui, kai įsipareigojimai buvo nevykdomi ilgą laiką nuo pirmojo šį įsipareigojimų neįvykdymą

pripažinusio sprendimo (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-121/07, Rink. p. I-9159, 58 punktą).

29 Teisingumo Teismas kiekvienoje byloje turi, atsižvelgdamas į jo nagrinėjamos bylos aplinkybes bei, jo manymu, reikalingą įtikinimo ar atgrasymo lygį, nustatyti tinkamas pinigines baudas, kad būtų kuo greičiau įvykdytas sprendimas, kuriuo prieš tai buvo pripažintas įsipareigojimų neįvykdymas, ir užkirstas kelias pakartoti panašius Sąjungos teisės pažeidimus (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 59 punktą).

30 Dėl galimo įpareigojimo sumokėti vienkartinę sumą reikia priminti, kad ji kiekvienu atskiru atveju turi būti nustatyta atsižvelgiant į visus svarbius veiksnius, susijusius ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su atitinkamos valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal EB 228 straipsnį, elgesiu (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 62 punktą).

31 Bet kuriuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nusprendžia įpareigoti sumokėti vienkartinę sumą, jis turi, naudodamasis savo diskrecija, ją nustatyti taip, kad, pirma, ji atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga konstatuotam įsipareigojimų nevykdymui bei tos atitinkamos valstybės narės mokumui (2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-568/07, Rink. p. I-4505, 47 punktas).

32 Todėl norint priimti sprendimą dėl prašymo įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti vienkartinę sumą, reikia atsižvelgti į visas įsipareigojimų nevykdymo aplinkybes ir, be kita ko, į šios valstybės elgesį, pažeidimo trukmę ir sunkumą.

33 Kalbant, pirma, apie minėtos valstybės narės elgesį, reikia pažymėti, kad Graikijos institucijos tiek į oficialų pranešimą, tiek į pagrįstą nuomonę atsakė gerokai pavėlavusios. Be to, kaip matyti iš Graikijos Respublikos 2009 m. birželio 22 d. laiško, akivaizdu, kad šią datą įstatymo, būtino įvykdyti minėtą 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją*, projektas dar nebuvo parengtas priimti Graikijos parlamente, nors nebuvo jokių ypatingų kliūčių visiškai pašalinti šiuo sprendimu nustatytą įsipareigojimų nevykdymą.

34 Antra, kalbant apie šiame ieškinyje nurodytą įsipareigojimų neįvykdymo trukmę, reikia priminti, kad nors EB 228 straipsnyje nenurodytas terminas, per kurį turi būti įvykdytas sprendimas, tačiau akivaizdu, kad jis turi būti įgyvendintas per kuo trumpesnį laiką (žr., be kita ko, minėto 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 51 punktą).

35 Reikia pažymėti, kad šioje byloje praėjo 29 mėnesiai nuo minėto 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* paskelbimo iki Įstatymo 3811/2009, kuriuo nacionalinės teisės aktai buvo suderinti su minėto sprendimo rezoliucine dalimi, paskelbimo 2009 m. gruodžio 18 d.

36 Šiuo požiūriu Graikijos Respublikos nurodytiems pateisinimams, pagal kuriuos minėtą sprendimą buvo uždelsta įvykdyti dėl vidinių sunkumų, susijusių su teisės aktų leidybos procedūra, negalima pritarti. Kaip Teisingumo Teismas ne kartą yra pabrėžęs, valstybė narė negali remtis vidaus teisės nuostatomis, praktika ar vidaus teisės tvarkos situacijomis tam, kad pateisintų Bendrijos teisėje nustatytų pareigų neįvykdymą (žr., be kita ko, minėto 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 50 punktą).

37 Todėl reikia konstatuoti, kad įsipareigojimų neįvykdymas, kuriuo kaltinama Graikijos Respublika, užsitęsė ilgą laiką.

38 Trečia, dėl pažeidimo sunkumo reikia konstatuoti, kad inkriminuojamas įsipareigojimų neįvykdymas sukėlė grėsmę pagrindinės laisvės, šiuo atveju – laisvo asmenų judėjimo vieningoje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, įgyvendinimui.

39 Kaip nurodo generalinis advokatas savo išvados 43 punkte remdamasis direktyvos 2 konstatuojamąja dalimi, Sąjungos teisės aktų leidėjas mano, kad iš vienos valstybės narės į kitą vykstančio Europos Sąjungos piliečio fizinis neliečiamumas yra natūrali asmenų teisės laisvai judėti pasekmė ir kad priemonės, skirtos palengvinti direktyvoje numatytas kompensacijas nusikaltimų aukoms, prisideda prie šios laisvės įgyvendinimo.

40 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas mano šiuo atveju esant pagrįsta Graikijos Respubliką įpareigoti sumokėti vienkartinę baudą.

41 Dėl šios vienkartinės sumos dydžio reikia pažymėti, viena vertus, kad, nepaisant šio sprendimo 33–39 punktuose nurodytų argumentų, Graikijos Respublika nutraukė inkriminuojamą įsipareigojimų nevykdymą.

42 Kita vertus, reikia atsižvelgti į šios valstybės narės mokumą atkreipiant dėmesį į Teisingumo Teismui vertinti pateiktus naujausius ekonominius duomenis.

43 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Graikijos Respublikai nustačius sumokėti trijų milijonų eurų dydžio vienkartinę sumą, kurią ji privalės sumokėti pagal EB 228 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą, būtų tinkamai atsižvelgta į nagrinėjamos bylos aplinkybes.

44 Todėl reikia įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai į jos sąskaitą „Nuosavi Europos Sąjungos ištekliai“ trijų milijonų eurų dydžio vienkartinę sumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

45 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Graikijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Iki Europos Bendrijų Komisijos 2008 m. rugsėjo 23 d. pagal EB 228 straipsnį priimtoje pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigos nesiėmusi priemonių įvykdyti 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* (C-26/07), Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šio straipsnio 1 dalį.

2. Įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai į jos sąskaitą „Nuosavi Europos Sąjungos ištekliai“ trijų milijonų eurų dydžio vienkartinę sumą.

3. Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.